Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	datum
Portefeuille(s)	Economische Zaken, Deelnemingen, Wonen, Openbare ruimte, Verkeer, Vervoer en Luchtkwaliteit, Grondzaken en Duurzaamheid
Portefeuillehouder(s):	Victor Everhardt, Laurens Ivens, Egbert de Vries en Marieke van Doorninck
Behandeld door	Ruimte & Duurzaamheid, Economische Zaken en Grond en Ontwikkeling (bestuurszaken.etc@amsterdam.nl)
Onderwerp	Elektriciteitsnetwerk Amsterdam

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief informeert het college u over de afkondiging van Liander van congestie op het elektriciteitsnetwerk voor de gebieden Buiksloterham/Overhoeks en het oostelijk deel van het Havengebied in Amsterdam (voor gebiedsgrenzen zie afbeeldingen verder in deze brief).

Afkondiging congestie door Liander

Liander is één van de regionale netbeheerders in Nederland en beheert het elektriciteitsnetwerk in onder andere Amsterdam. Zij hebben vanuit hun wettelijke taak de verantwoordelijkheid om te zorgen voor een betrouwbaar elektriciteitsnetwerk en tegelijkertijd nieuwe ontwikkelingen daarin tijdig te voorzien van voldoende stroom. Liander heeft de gemeente 2 juni ambtelijk geïnformeerd dat zij congestie op het elektriciteitsnet moeten gaan afkondigen. Op 15 juni heeft hierover een gesprek plaatsgevonden tussen wethouders Marieke van Doorninck en Victor Everhardt en [redacted] Zie ook de brief van Liander van 17 juni 2021.

Wij waren verrast door de mededeling van Liander. Met het uitbrengen van de themastudie Elektriciteit Amsterdam 2.0 (mei 2021) is aangetoond dat het huidige elektriciteitsnetwerk versterkt moet worden om het toekomstbestendig te maken. De Raad is hierover op 19 mei 2021 geïnformeerd. We waren echter niet op de hoogte van de urgentie van de situatie op de korte termijn en de snelheid waarmee dit concreet zou geworden. Liander heeft laten weten dat ook zij verrast waren door de snelheid van de ontwikkelingen, maar in toekomstige situaties de gemeente hier eerder in te zullen betrekken.

Wat is congestie

Liander garandeert een betrouwbaar netwerk. Dit doet zij door niet meer vermogen aan te bieden dan dat er capaciteit voor beschikbaar is. Wanneer er meer behoefte is aan vermogen, dan zal de netbeheer deze capaciteit uitbreiden door te verzwaren. Indien deze verzwaring niet tijdig kan plaatsvinden, is de netbeheerder verplicht om ook aanvullend onderzoek te doen naar vraag en aanbod sturing. Pas wanneer blijkt dat dit geen oplossing biedt, dan is de netbeheerder verplicht congestie af te kondigen.

Wanneer congestie wordt afgekondigd betekent dit dat er geen ruimte meer is voor nieuwe ontwikkelingen met een grootverbuik aansluiting die nog geen aanvraag hebben ingediend bij Liander. Dit gaat dan om ontwikkelingen zoals datacenters, bedrijven, kantoren, scholen, horeca, supermarkten, etc. Dit geldt ook voor bestaande klanten die binnen hun bestaande grootverbruik aansluiting willen uitbreiden. Voor kleinverbruik zoals woningen en kleine winkels en kantoren, geldt dat er nog wel vermogen beschikbaar is.
Nieuwe ontwikkelingen die reeds zijn aangevraagd en zijn toegezegd door Liander kunnen wel nog worden voorzien van elektriciteit.

De afkondiging van Liander raakt mogelijk de economische ontwikkeling van de stad en de energietransitie en is niet alleen een probleem dat in Amsterdam speelt maar in meerdere gebieden in Nederland. Daarmee is het een problematiek die op nationaal niveau aandacht vraagt van het kabinet. Het Rijk vervult een belangrijke sleutel in het scheppen van de juiste (financiële) condities voor het tijdig uitbreiden van het elektriciteitsnetwerk in een hoogstedelijke context en het toepassen van oplossingen die helpen om de vraag naar vermogen te reduceren. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente uitvoering geven aan opgaven van nationaal belang zoals bijvoorbeeld de woningbouwopgave en uitvoeren klimaatakkoord en dat netbeheerders hierin kunnen faciliteren.

De oorzaak van de congestie in Amsterdam komt door de behoefte aan capaciteit door afname van stroom in tegenstelling tot levering (opwek). In andere delen van Nederland is de congestieproblematiek voornamelijk door grote zonnevelden en windmolens die op 'dunne' netten buiten grootstedelijke gebieden worden gerealiseerd. Door de grootstedelijke context van Amsterdam is er reeds een grote basiscapaciteit aanwezig en daardoor kan duurzame opwek bijna overal probleemloos worden ingevoed. Deze congestiemaatregelen hebben dan ook geen invloed op ontwikkelingen die betrekking hebben op duurzame opwek.

Op dit moment wordt door Liander, samen met de projectorganisaties van de betreffende gebieden inzichtelijk gemaakt wat de exacte impact is van deze afkondiging. Vragen die wij nog hebben zijn o.a.: Welke ontwikkelingen raakt dit exact? Hoe kunnen we zo snel als mogelijk naar oplossingen toewerken voor deze twee situaties en hoe kan de gemeentelijke organisatie hierbij helpen?

Oplossingsrichtingen
Naast dat we als gemeente beter zicht willen krijgen op de exacte impact wordt er bij Liander ook aangedrongen om haast te maken met oplossingen voor de korte termijn. Liander zal per gebied een caseteam inrichten die onderzoekt welke oplossingen kunnen worden ingezet. In deze caseteams zullen ook verschillende gemeentelijke organisatieonderdelen deelnemen. Er zijn diverse oplossingsrichtingen denkbaar zoals:

- Versneld uitvoeren van planvorming en realisatie van uitbreiden en verzwaring van het lokale netwerk.
- Tijdelijke maatregelen zoals tijdelijke transformatoren.
- Congestiemanagement (vraag en aanbod in balans brengen onder andere door afspraken te maken met klanten die momenteel (nog) niet alle capaciteit van hun contract gebruiken).
- Gesprekken met grootverbruikers waarbij wordt gevraagd of zij hun vraag naar elektriciteit meer in lijn kunnen brengen met het aanbod bijvoorbeeld door minder

elektriciteit te gebruiken, op andere tijdstippen van de dag elektriciteit te gebruiken of zelf elektriciteit lokaal op te wekken.
- Eventuele andere onconventionele oplossingen die onder andere kunnen voortkomen uit de marktconsultatie die onlangs is afgerond.

Naast oplossingen voor de korte termijn wordt ook in beeld gebracht welke oplossingen op de middellange en lange termijn nodig zijn om te kunnen blijven voorzien in de groeiende vermogensvraag als gevolg van de economische groei en de verduurzaming van de stad. Hierbij is Liander sterk afhankelijk van het Rijk. Deze moet de netbeheerders de wettelijke en financiële mogelijkheden bieden om de uitdagingen die zij hebben met betrekking tot het uitvoeren van hun wettelijke taak het hoofd te kunnen bieden. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan meer en vroegtijdige mogelijkheden voor het toepassen van vraag en aanbodsturing en financiële ruimte bij netbeheerders om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen in de toekomst. Wij zullen op korte termijn samen met Liander in gesprek gaan met het Rijk over mogelijke oplossingen.

Buiksloterham/Overhoeks
In dit gebied (voor gebiedsgrenzen zie afbeelding hieronder) is er op 4 middenspanningskabels (MS-kabels) een tekort aan vermogen. De congestie wordt nu afgekondigd omdat ontwikkelingen volgens Liander sneller gaan en impact groter is dan in hun planvorming was voorzien. De geplande woningbouw en grootverbruik ten behoeve daarvan kunnen doorgang vinden. De reden dat Liander congestie afkondigt in dit gebied is om aan te geven dat ontwikkelingen van grootverbruikers die nog geen aanvraag hebben gedaan bij Liander, tijdig geen vermogen kunnen krijgen. Er zijn bij Liander tot nu toe geen nieuwe grootverbruik aansluitingen bekend waarvoor deze afkondiging een probleem zou betekenen.

We zijn met Liander in gesprek om de precieze impact en oplossingsrichtingen scherp te krijgen. De voorbereidingen om het netwerk uit te breiden zijn door Liander gestart. Volgens de huidige planning is dit project begin 2023 gereed. Liander zoekt momenteel naar mogelijkheden om te versnellen. Wanneer het netwerk is uitgebreid zal er weer ruimte zijn voor nieuwe ontwikkelingen.

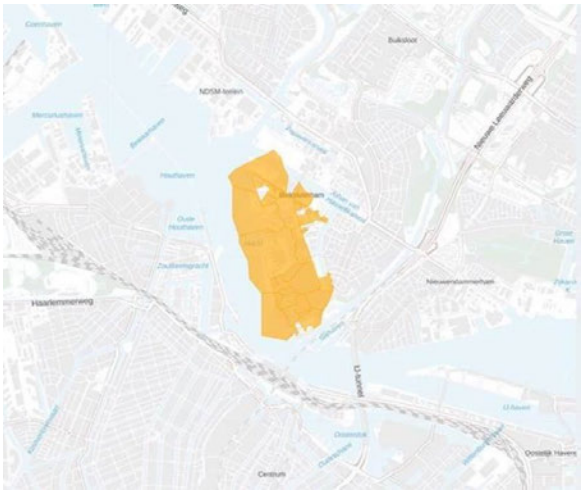

Oostelijk deel Havengebied

Het onderstation Westhaven voorziet het oostelijk deel van het havengebied (voor gebiedsgrenzen zie afbeelding hieronder) van elektriciteit. De afgelopen periode is het aantal nieuwe aanvragen van grootverbruik klanten in dit gebied zo snel en substantieel gegroeid dat het onderstation Westhaven niet meer kan voorzien in de toekomstige vermogensvraag. Van een deel van deze nieuwe aanvragen was Liander tot voor kort niet op de hoogte. Om deze reden doet Liander een vooraankondiging van congestie voor dit gebied. Dit betekent dat Liander momenteel onderzoek doet naar de mogelijkheden om meer vermogen beschikbaar te maken door het in balans brengen van vraag en aanbod, dit wordt congestiemanagement genoemd. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek wordt congestie afgekondigd of worden de oplossingen voor vraag en aanbod sturing toegepast.

Mocht congestie worden afgekondigd dan geldt ook voor dit gebied dat er geen nieuwe of uitbreidingen van grootverbruik aansluitingen (zoals datacenters of grote industriële bedrijven) mogelijk zijn tot het moment dat er extra vermogen beschikbaar is. Nieuwe kleinverbruik aansluitingen (zoals nodig zijn voor de woningbouw ontwikkeling Sloterdijk) worden nog wel van elektriciteit voorzien. Hiervoor reserveert Liander vermogen. Naast het bovenstaande congestieonderzoek is Liander bezig om het onderstation uit te breiden. Uitbreiding van dit onderstation staat volgens de huidige planning gepland voor 2025. Bij Liander is op dit moment 1 specifieke klant bekend die hierdoor geraakt wordt en er zijn een aantal ontwikkelingen bekend die mogelijk geraakt worden in deze periode. Exacte duiding wordt nog onderzocht door Liander.

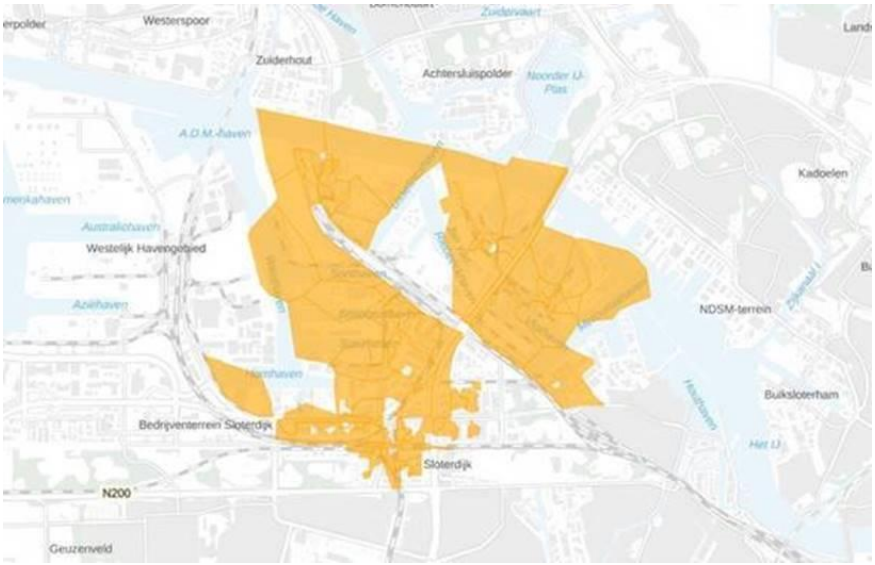

Overige gebieden in Amsterdam

Liander heeft ons geïnformeerd dat ook in andere gebieden in Amsterdam de situatie zorgelijk is en dat ze exacter in beeld brengt voor welke gebieden er ook extra urgentie nodig is. Met name de ontwikkelingen die gevoed moeten worden door onderstation Hemweg gaan op dit moment snel (voor gebiedsgrenzen zie onderstaand kaartje) Om in de groeiende vermogensvraag in dit gebied te kunnen blijven voorzien moet dit onderstation worden uitgebreid. Liander is hiervoor afhankelijk van de landelijke netbeheerder TenneT. De gemeente gaat hierover samen met Liander met TenneT in gesprek om deze afhankelijkheden inzichtelijk te maken en te bepalen hoe ook op dit vlak versneld kan worden. Aangegeven is dat volgens de huidige planning de nodige uitbreidingen van

het elektriciteitsnetwerk niet op tijd gereed zijn om ook na 2025 nog in de groeiende vermogensvraag te kunnen voorzien. Wanneer meer duidelijk is over de exacte situatie en de mogelijke oplossingen hiervoor wordt u hierover nader geïnformeerd.

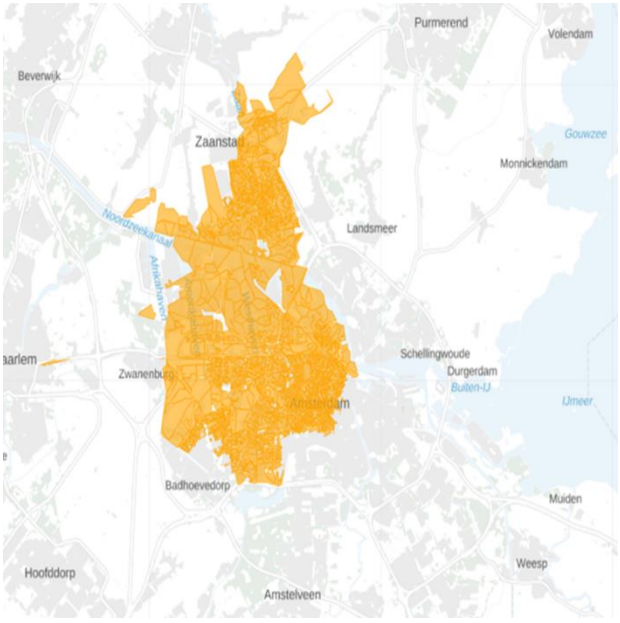

Samenwerking Liander en gemeente
Voldoende capaciteit op het elektriciteitsnetwerk is een randvoorwaarde voor de economische ontwikkeling van de stad, het bouwen van nieuwe woningen en de energietransitie. Daarom werken Liander en de gemeente vanaf het vierde kwartaal van 2019 binnen het programma Elektriciteit Voorziening Amsterdam (EVA) intensief samen aan het toekomstbestendig maken van de elektriciteitsinfrastructuur. Binnen dit programma is Liander verantwoordelijk voor de uitvoering van haar taken als netbeheerder en ondersteunt de gemeente bijvoorbeeld bij het scherp krijgen van de opgave, zoeken naar geschikte locaties, kwalitatieve inpassing of waar mogelijk de benodigde versnelling in vergunningprocedures en planvorming.
Door de nu afgekondigde congestie wordt ook voor de rest van de stad de urgentie duidelijker. In hoeverre congestie in andere delen van de stad een risico vormt wordt op dit moment nog door Liander geduid.

Met de themastudie Elektriciteit Amsterdam 2.0 (mei 2021) is inzichtelijk gemaakt welke impact de verschillende opgaven op het gebied van economische ontwikkeling, woningbouw, mobiliteit, digitalisering en energietransitie heeft voor het elektriciteitsnetwerk van de stad. De studie toont aan dat het huidige elektriciteitsnetwerk versterkt moet worden om het toekomstbestendig te maken. Er zijn bijvoorbeeld meer onderstations en elektriciteitskasten nodig en elektriciteitskabels moeten worden verzwaard. Met de door Liander op dit moment afgekondigde congestie op het elektriciteitsnetwerk in de betreffende 2 gebieden wordt de urgentie van de problematiek concreet.

Vervolgproces
Zoals eerder in deze brief vermeld zijn we met Liander in gesprek en benadrukken hierin de urgentie om op korte termijn met een oplossing te komen zodat de economische ontwikkeling van de stad, het bouwen van woningen en de energietransitie in het gewenste tempo kan doorgaan. Vanuit de

gemeente ondersteunen we bij het in beeld krijgen van de exacte impact en de uitwerking van de oplossingsrichtingen. Over de voortgang hiervan informeren wij u zo spoedig mogelijk.
Op verzoek kan een technische sessie worden georganiseerd om meer duiding te geven bij de situatie, de impact daarvan en oplossingsrichtingen.

Ik hoop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Bijlagen

1. Brief Liander over congestie Amsterdam (17 juni 2021)